

Om denne bog

Jeg har siden 2005 skrevet om islams kultur og om Tyrkiet; jeg har diskuteret tvangsægteskaber, tørklæde og kulturforskelle; jeg har været fortaler for kvindernes rettigheder, har deltaget i debatten om muslimernes integration i Tyskland og har forsvaret demokratiet i dette land.

Jeg har været i storbyerne og i de mindre byer, holdt foredrag for arbejdsgivere og fagforeningsfolk, læst op i kulturforeninger og boghandler og diskuteret med professorer, ansvarlige for integration og med politikere. Det har drejet sig om Tyskland, om kultur og Europas fremtid, samt om hvordan de problemer, der er særligt knyttede til indvandring og integration, kan behandles. Disse har i særlig grad drejet sig om indvandringen af muslimer og om islams kultur.

Når der tales om integration, drejer det sig for det meste ikke om de 15,7 millioner indvandrere fra Polen, Rusland og Italien, men om tyrkere og arabere og deres religion. De mennesker, der kommer til mine arrangementer, har en meget stærk interesse i blandt andet disse spørgsmål: Hvorledes kan sameksistensen med muslimske naboer organiseres bedre? Hvorledes kan man påvirke muslimske drenge, der optræde som machoer? Og hvorledes opnår man, at muslimske forældre engagerer sig i

deres børns skole?

En del af mine tilhørere eller deres forældre er selv født i Tyrkiet. Mange har læst mine bøger og har her fundet svar på spørgsmål, som de ikke tidligere vovede at stille. Det er især kvinderne, der som de første ofte har modet til at gå nye veje.

Under mine arrangementer møder jeg engagerede borgere, som i deres daglige arbejde og i deres hverdag konfronteres med spørgsmål, som de ikke alene længere finder svar på. De er overbebyrdede, undertiden afmægtige, og de fleste føler, at de ikke forstås og overlades til sig selv af både lokalpolitikere og forbundspolitikere.

For eksempel træder en lærer frem under et arrangement og beretter om sin skole. En af hendes tyrkiske elever i 7. klasse, fortæller hun, sad en dag bleg og febrilsk i klassen. Hun var ikke i tvivl om, at han hørte hjemme i en seng, og bad ham gå hjem. Han svarede: ”Det kan jeg ikke, fordi jeg skal følge min søster hjem efter skoletid. Hun må ikke gå alene.”

Læreren undersøgte sagen og blev klar over, at søsteren var 15 år gammel og gik i en højere klasse. Trods hans indvendinger sendte hun drengen hjem. Næste dag dukkede faderen op på skolen sammen med drengen og skældte læreren ud. Det var alene ham, der afgjorde, hvornår hans søn skulle i skole, og uden broderen måtte hans datter ikke forlade hjemmet. Drengen bønfuldt læreren om at acceptere dette, ellers ville hans far slå ham. Læreren henvendte sig til skolelederen. Men denne trak blot på skuldrene: ”Hvis det er sådan, det er hos dem, kan man

intet stille op.”

Og så spurgte hun mig, om det var i orden, og hvad hun skulle gøre.

Ved en anden lejlighed henvendte en læge sig til mig. Hun havde ikke kunnet forhindre, at en ung barselskvinde kurdiske storfamilie havde taget hende med hjem fra klinikken, selvom hun efter en risikabel fødsel havde hårdt brug for sengeleje. Begrundelsen var, at man ventede gæster, som ønskede at se den nyfødte søn, og at den unge mor skulle varte op under besøget.

En politimand fortæller, at mænd ofte hindrer deres hustruer i at tale med politiet. Kvinderne sendes væk, når han træder ind. Der bliver sagt: ”Kvinde forstår ikke”, og dermed er sagen for det meste afgjort. Den vrede, der ville opstå, hvis man forsøgte at gennemføre en afhøring, ville efter hans mening ikke stå i et rimeligt forhold til værdien af en udtalelse.

Ofte opstår der efter mine foredrag en levende diskussion om sådanne praktiske spørgsmål, og vi forsøger i fællesskab at finde svar. Jeg føler mig udfordret af at skulle tage stilling til netop sådanne spørgsmål. Jeg oplever imidlertid at stå næsten alene over for disse problemer, for der er stort set ikke nogen, som vil påtage sig rollen som formidler mellem de forskellige kulturer og forsøge at analysere eller at forklare disse. Politikere vil hellere tale om succeser end om uløste problemer og intergrationsansvarlige hellere om vellykket integration og manglende penge. Intellektuelle med tyrkiske rødder skriver om deres egen navle og deres sindstilstand eller beklager sig over

det dårlige image, som muslimer har i Tyskland.

For alt det andet – dårlige forhold, problemer, forsømmelser – er det ”samfundet”, ”politikere”, ”staten” eller ”de andre”, som er ansvarlige. Muslimerne ønsker som oftest ikke selv at blive identificeret hermed.

Hvis vi betragter problemerne nøjere, viser det sig imidlertid til stadighed, at menneskers identitet og adfærd og deres hverdag bestemmes af forskellige kulturelle prægninger. Og at livet i bydele forandres markant, når der kommer mange muslimske indvandrere; der opstår ikke et liv med og for hinanden, men derimod et liv ved siden af hinanden uden forståelse for de andres hverdagsliv. Det rejser spørgsmål. Hvor megen frihed kan vores samfund fastholde, hvis mennesker lever efter andre værdier, andre traditioner og tilstræber en anden samfundsmodel? Det er ikke teoretiske, men helt praktiske spørgsmål, som opstår, når muslimske piger ikke må lege på gaden, når skolekantininen lukker under ramadanen, eller når en ekspedient, der bekender sig til islam, nægter at flytte ølkasser. Hvor meget vil islams verdensbillede ændre vores samfund?

Debatten om islam er også et udtryk for en bekymring hos borgerne, fordi de ikke kan finde praktiske svar på denne udvikling, og fordi ingen stiller sig op og siger, hvad det er, der udgør kernen i Europa - hvilke værdier det er, som holder kontinentet sammen. Og hvor den fælles rejse går hen.

Inden for samfundsvidenskaberne har vi divergerende grundantagelser – ikke blot når det drejer sig om indsamlingen af statistiske data, men allerede i det principielle.

Her er man ikke enig om, hvad der er europæisk eller tysk, hvad der er kristent eller jødisk, muslimsk eller ateistisk. Ifølge opfattelsen hos visse postoplysningsfolk findes der mange sandheder. Denne ”efter-forgodtbefindende-kultur”, dette selvskabte ”kulturernes kaos”, har til formål at aflede opmærksomheden fra realiteterne. Det chokerer mig, at forskere, lobbyister og politikere bevidst forsøger at benægte deres egen historie og kultur, deres egen identitet og dermed deres egen fremtid.

I mine bøger, taler og artikler påpeger jeg misforholdene i den muslimske diaspora og forsøger at påvise, at islam i betragtning af sin opståen, historie og praksis ikke blot er en åndelig tro, men en kultur, som altid rækker langt ud over den rene tro, og som også altid udgør en verdensanskuelse og en politisk ideologi. Islam er en kultur, som leves, og denne kultur har nu som før et andet menneske- og verdensbillede end det, der gør sig gældende for et oplyst borgersamfund. Jeg vil i denne bog også forklare, hvori denne ”kulturforskel” består, og hvad det grundlæggende handler om: omgang med friheden.

Denne bog består af taler og skrifter, som jeg har udarbejdet fra 2005 til 2011. De udgør et udvalg af mine flere end hundrede indlæg fra de senere år; hertil kommer en række tekster, som for første gang offentliggøres her.

Jeg vil gerne indlede med den takketale, som jeg holdt ved tildelingen af *Geschwister-Scholl*-prisen på universitetet i München. Det var i 2005, og de dér præsenterede problemer omkring muslimske migranter er stadig aktu-

elle, også selvom debatten har udviklet sig siden da. Det er for eksempel lykkedes at bryde et tabu og åbent at tale om fænomenet med import af brude; endvidere er der blevet igangsat en debat om islams kultur og om integration. Og der er blevet skabt store politiske resultater. Den af mig og andre krævede lov mod tvangsægteskab er i mellemtiden trådt i kraft, og familiesammenføring med det formål at indgå ægteskab er nu kun mulig, hvis bruden er mindst 18 år gammel og har lært 300 tyske ord. Samtidig - og det kan der også læses om i denne bog - er der nogen, der prøver at blokere for disse fremskridt: fra tyrkiske lobbyister med SPD-mandat til Tyrkiets ministerpræsident. Og man forsøger at skabe nye tabuzoner i debatten, blandt andet ved at nedgøre kritiske stemmer og ved at affærdige kritiske diskussioner som hetz.

Med et bidrag til 50-årsdagen for den tyske gæstearbejderrekrutteringsaftale med Tyrkiet vil jeg komme ind på et aspekt af debatten, som ofte fremstilles fordrejet. Jeg mener det i festtaler populære udsagn om, at tyrkerne var med til at opbygge Tyskland efter krigen. Det er i bedste fald kun den halve sandhed, for de flere hundrede tusind tyrkiske arbejdere udgjorde kun en del af rotationen af i alt 14 millioner gæstearbejdere fra Europas forskellige lande, som sammen med 30 millioner tyskere frembragte denne præstation. I henhold til oplysninger fra *Sachverständigenrat deutscher Stiftungen für Integration und Migration* (de tyske stiftelser for integration og migrations ekspertråd) vendte 11 af de 14 millioner rekrutterede gæstearbejdere efter udløbet af deres kontrakter

tilbage til deres hjemlande.¹ Mange tyrkere blev. Og hvis det kun drejede sig om de første ”gæstearbejdere”, som dengang kom alene eller med deres nærmeste familie til Tyskland fra de tyrkiske industribyer, så ville vi i dag ikke skulle tale om et integrationsproblem. Dette opstod først – efter rekrutteringsstandsningen i 1973 – med familiesammenføringerne og asylansøgningerne. De nye indvandrere bragte den anatolske landsby og moskeen til Tyskland, og det var deres spørgsmål og krav, som de tyske politikere ikke kunne finde noget svar på, fordi integration allerede dengang kun blev forstået som en social og ikke som en kulturel opgave.

Disse efterfølgende indvandrere kom, efter at den tyske industri som følge af den verdensomspændende økonomiske krise og den fremadskridende automatisering stort set ikke længere havde brug for arbejdskraft til simple arbejdsopgaver. I 1970’erne og 1980’erne kom der årligt ti tusind til landet via ”ægteskabsimport”. I begyndelsen af 1990’erne mindskede Tyrkiet risikoen for en borgerkrig ved at lade ti tusind asylansøgere rejse til Tyskland. Uden at være t indstillet på eller have udsigt til arbejde blev disse direkte indlemmet i det sociale system som overførselsindkomstmottagere.

I kapitlet *Islam og integration* fortsættes der med de meget debatterede emner i den aktuelle integrationspolitik og den politiske islam, således som det for eksempel kommer til udtryk i debatten om moskébyggerier. Jeg har i denne bog kun taget tanker op om temaer som ægteskabsimport, tørklædedebatter, Islamkonferencen, sharia

og opdragelsesproblemer, såfremt disse ikke allerede er blevet behandlet i mine fire øvrige bøger. Jeg har skrevet flere artikler om Sürücü-sagen, mordet på den unge mor af kurdisk afstamning, som her for første gang dokumenteres i sammenhæng med *Ære og lov*.

Lige siden begyndelsen på mit arbejde med disse temaer har jeg befundet mig i strid med den institutionelle migrationsforskning, som jeg kritiserer for ikke at tage sit ansvar alvorligt. Jeg fremlægger kun en kortfattet fremstilling af striden, men vil i denne bog gerne tage hul på et nyt kapitel i kontroversen. Jeg beretter om problemer, der viser sig for migranterne gennem kulturelt betingede indstillinger. Jeg skriver om den – af migrationsforskningen, ikke af lægeverdenen – oversete sammenhæng mellem migration og sundhed og fremlægger nogle studier, der har undersøgt spørgsmål som: *Er tørklædet sygdomsskabende?* og hvori består de særlige problemer omkring sundhedsydelser til muslimske indvandrere?

Jeg har haft den ære at tale i Paulskirken i Frankfurt den 9. november, på årsdagen for Rigspogromnatten; her forsøgte jeg at formulere dialektikken i *Historie og ansvar* også for de tyrkiske og muslimske indvandrere. Jeg belyste osmannernes og tyrkernes forhold til Europa ved hjælp af litteraturen, blandt andet med en roman af Orhan Pamuk.

Gennem mit og en håndfuld andre forfatteres arbejde er der i nogle kritikeres øjne opstået en særskilt genre: ”islamkritikken”. Artikler og bøger beskæftiger sig med, om kritik, som den jeg fremfører mod islam, er tilladelig og begrundet. Jeg har hidtil ikke ytret mig offentligt om

de personligt rettede anklager, idet det for mig altid har drejet sig om sagen og ikke om mine følelser. Da nogle af mine antagonister åbenbart anser min tilbageholdenhed som indrømmelser af fejl og ofte mod bedre viden gentager usandheder, er der nu nogle breve og svar på *Kritik af islamkritikken*, som jeg ikke længere vil forholde mine læsere.

I det afsluttende kapitel *Islam og frihed* bestræber jeg mig på ud fra Europas historie og med inddragelse af islamiske forestillinger at udarbejde en ide om frihed og at fastlægge, hvad Europa grundlæggende betyder for mig.

